

Gyűjtőköri szabályzat

Melyikeket válasszam?

Vas Gereben Könyvtár

Enying

GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZAT

Vas Gereben Könyvtár

Enying

Az enyingi városi könyvtár Gyűjtőköri Szabályzata keretjelleghű, készítésekor kiindulópontként figyelembe vettük a gyűjtőkört befolyásoló:

- általános szabályzókat;
- a könyvtár gyűjteményalakítási hagyományait;
- a kialakult szolgáltatási rendszert;
- a használói szokásokat.

Általános szabályozók:

- Az 1997. évi CXL törvény a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről;
- A Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár Alapító okirata;
- A Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzata.

1. A könyvtár típusa, nagysága, feladatköre és munkaszervezete

Az enyingi városi könyvtár a Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár részeként működő közkönyvtár, mely a művelődési háztól független, külön épületben található. A város és vonzáskörzete (Enyingi járás) könyvtári ellátásáért felelős általános gyűjtőkörű könyvtár. Feladatait felnőtt és gyermekrészleg, valamint helytörténeti gyűjtemény működtetésével, illetve a könyvtári rendszer szolgáltatásainak közvetítésével látja el. Alapterülete összesen 270 m². A könyvtár gyűjti, megőrzi, feldolgozza és az érdeklődők rendelkezésére bocsájta mindazokat a dokumentumokat, amelyek a település lakosságát, valamint az idelátogató vendégeket segítik az alábbiakban:

- önművelés, önképzés;
- köz- és szakmai ügyekben tájékozódás;
- információszerzés;
- alap-, közép- és válogatva a felsőfokú tananyag kiegészítése, elmélyítése;
- szabadidő hasznos eltöltése.

2. A könyvtár környezete

Adott gyűjtemény alakítását a könyvtár típusától és a könyvtári rendszeren belül elfoglalt helyéből adódó követelményeken túl meghatározza az a társadalmi és helyi környezet, amelyben, és ahol tevékenységét kifejti. Enying kb. 7000 lakosú, iparilag fejletlen, mezőgazdasági jellegű, perifériális kisváros, ahol tartósan magas a munkanélküliség. A település hátrányos helyzete rányomja bélyegét az itt élők oktatási és kulturális lehetőségeire, életminőségére. A közművelődés szinterei, a művelődési ház és a könyvtár, egy szervezeti egységként, de szakmailag egymástól függetlenül működnek. A város nevelési-oktatási intézményei: Városi Bölcsőde, Szirombontogató Óvoda, Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola, Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény. A településen sajnos kevés a civil szervezet. Az infrastruktúráját tekintve elmaradott városkában a kábeltévé is csak a lakosság harmadának áll rendelkezésére.

3. A könyvtár állománya

A könyvtárban több mint 40 ezer kötet könyv, „folyóíráttár” (évente kb. 25-30 rendelt és 60 ajándékba kapott címmel) és kb. 3000 állományegység úgynevezett nem hagyományos dokumentum van: DVD-filmek és hangoskönyvek, illetve szerény A-CD és CD-ROM gyűjtemény, továbbá hanglemezek és -kazetták, valamint a VHS-ek. Utóbbiak már csak korlátozottan hozzáférhetők.

4. A gyűjtőkör kialakításánál figyelembe veendő tényezők

A gyűjtemény alakítását legnagyobb mértékben meghatározó tényező a költségvetési keret összege, amely befolyásolja a beszerzendő dokumentumok körét, típusát és darabszámát.

A költségvetés tervezése során és testületi jóváhagyásakor törekedni kell az optimális anyagi fedezet biztosítására – annak érdekében -, hogy alapvető feladatainkat a lehető legmagasabb színvonalon tudjuk ellátni. Ez annál is indokoltabb, mivel a könyvtárnak működése során az alábbi tényezőket maradéktalanul figyelembe kell vennie az optimális feladatellátás biztosítása érdekében:

- a településen a városi könyvtár az egyetlen nyilvános könyvtár;
- az iskolák nem rendelkeznek működő iskolai könyvtárral;
- viszonylag magas a felsőoktatásban tanulók száma, az ő igényeiket is figyelembe kell venni a szerzeményezésnél;
- ugyancsak magas – a gazdasági struktúra folyamatos változása és a munkanélküliség nagy aránya miatt – az átképzésben, továbbképzésben résztvevők száma;
- a munkavállalókkal és a felsőoktatásban tanulókkal szemben a nyelvtudás területén támasztott követelmények megnövekedtek, ezért a nyelvkönyvek és az idegen nyelvű irodalom iránti igény fokozódott;
- a számítástechnika széles körben elterjedt, a könyvtári munkában és a könyvtári szolgáltatásokban is megjelent;
- a nem hagyományos könyvtári dokumentumok (CD-k, CD-ROM-ok, DVD-k stb.) iránt megnőtt az érdeklődés.

5. A gyűjtőkör részletes leírása

5.1 Általános elvek

- Az enyingi városi könyvtár, mint nyilvános települési könyvtár gyűjti az 1997. évi CXL. törvény által meghatározott alapfunkciók ellátásához szükséges dokumentumokat.
- Az állománygyarapítás- és apasztás folyamatosságával, a helyes arányok biztosításával garantálja a gyűjtemény kívánatos összetételét, informatív értékét, és használhatóságát.
- Az állományalakítás szempontjából kiemelkedő fontosságú a minőségelvűség, az értékorientált gyűjtemény fenntartása.
- A gyűjteményépítés során a hatékony információközvetítés érdekében a beszerezhető dokumentumtípusok változatosságára törekszik, adott mű többféle hordozón is beszerezhető.
- A gyűjtőkörbe csak a könyvtári használatra alkalmas formában megjelent dokumentumok tartoznak.
- Egyéni használatra kiadott műveket (pl. tankönyvek, munkafüzetek stb.) nem gyűjtünk.
- Spirálkötésű, sérülékeny formában kiadott művekkel csak indokolt esetben (helytörténeti és kartográfiai gyűjtemény) gyarapítjuk az állományt.
- Mindenkor kerülendő a nyelvtelen, tartalmilag kifogásolható és az erősen szélsőséges nézeteket tükröző, ideológiailag problémás mű állományba vétele. Az igénytelen, kommersz, pornográf, durván brutális és szadista művek beszerzése szintén kizárt.

5.2 A gyűjtés mélysége

Feladatainak megfelelően könyvtárunk gyűjtőköre általános. A gyarapítás tartalmi szempontjai a következők:

Ismeretterjesztő és szakirodalom:

Az ismeretterjesztő és szakirodalom célja a tájékozódás, az élethosszig tartó tanulás, korszerű ismeretek, információk megszerzésének segítése, a szabadidő hasznos eltöltéséhez, kikapcsolódáshoz kapcsolódó irodalom (utazás, hobbi stb.) biztosítása. A tanulást segítő irodalom, elsősorban a középiskolások, kisebb mértékben a felsőfokú képzésben résztvevők igényeit szolgálja, illetve ezekhez a tudásszintekhez igazodik.

A társadalom- és a természettudományok területén, valamint az alkalmazott tudományok körében gyűjtjük az egyes tudományágakra vonatkozó átfogó tudományos műveket, válogatva az ismeretterjesztő irodalmat. A művészetek területén hasonló törekvéseink vannak. Mélyebben gyűjtjük a város jellegének, termelési profiljának megfelelő mezőgazdasági, műszaki szakirodalmat, és kiemelten kezeljük a helyismereti dokumentumokat.

Szépirodalom:

A szépirodalmi művek a tartalmas kikapcsolódás, szórakozás mellett a különböző szintű oktatási intézmények hallgatóinak tanulását, ismeretszerzését is segítik. A gyűjtőkörbe a magyar és világirodalom klasszikusai, mérvadó mai alkotók művei, új stílusokat, formákat képviselő alkotások, bestsellerek, lektúrok, népköltészeti alkotások tartoznak. A kötelező olvasmányok gyűjtése a helyi iskolák igényeihez igazodik.

Sajtótermékek:

Napilapok, hetilapok, folyóiratok, különszámok: a magyar nyelvű kínálatból a korszerű ismeretszerzést biztosító, a kikapcsolódáshoz, a hobbihoz, az általános, a középfokú oktatáshoz, illetve a helyismerethez kapcsolódó sajtótermékek.

Mozgóképek, filmek:

A gyűjtőkörbe tartozó filmek magyar szinkronnal ellátott (ennek hiányában magyar felirattal rendelkező) verzióit gyűjtjük.

Mind a játékfilmek, mind a dokumentumfilmek köréből beszerezzük a magyar és az európai filmvilág klasszikus és mai mérvadó alkotóinak legfontosabb munkáit minden korosztály számára. Az Európán kívüli kontinensek filmterméséből a kiemelten értékes alkotásokat és a siker filmeket vásároljuk meg.

Kartográfiai dokumentumok:

A közigazgatási és domborzati térképeket, atlaszokat erősen válogatva gyűjtjük, törekedve az újabb kiadások (lehetőleg 5 évnél nem idősebb) beszerzésére.

Szoftver, adatbázis, prezentáció:

A könyvtári munkafolyamatok, az olvasók által használt számítógépes szolgáltatások üzemeltetéséhez szükséges dokumentumok, illetve a könyvtár által digitalizált tartalmak (helytörténeti anyag, könyvtár által készített prezentációk) tartoznak ebbe a körbe.

5.3 Válogatás, teljesség, kiemelés

A könyvtár méretéből és típusából eredően nem törekedhetünk valamennyi területen teljességre, általában válogatva gyűjtünk. Amennyiben a rendelkezésünkre álló beszerzési keret, valamint pályázati források lehetővé teszik, az alap- és középszintű könyveket minél nagyobb teljességre törekedve igyekszünk beszerezni, a felső szintű irodalmat azonban csak erősen válogatva: társadalomtudományi, művészeti, irodalmi, történettudományi, természettudományi, alkalmazott tudományi művek. Ugyancsak válogatni kényszerülünk a szépirodalmi műveket.

5.4 Időhatárok

Állománygyarapításunk elsősorban az újonnan megjelenő, korszerű ismereteket tartalmazó könyvekre terjed ki. Ugyanakkor igyekszünk beszerezni minden korábban megjelent, de gyűjteményünkéből hiányzó kiadványt, amelyre olvasói igény mutatkozik. A hiányossá vált sorozatok folyamatos pótlására is törekszünk.

5.5 Nyelvi keretek

Állományunk nagyrészt magyar nyelvű dokumentumokból áll. A nyelvtudást elsősorban kétnyelvű kiadványok vásárlásával szeretnénk segíteni. Szintén a nyelvtanulás elősegítése érdekében – nagyon erősen válogatva – időnként vásárolunk angol és német nyelvű könyveket is.

5.6 Formai szempontok (Kiadványtípusok)

Könyvtárunk gyűjtőkörébe az alábbi dokumentumok tartoznak:

Papíralapú dokumentumok: könyvek, leporellók, időszaki kiadványok (folyóiratok, heti- és napilapok, évkönyvek stb.), térképek, kéziratok, szakdolgozatok, doktori értekezések, fényképek, fénymásolatok és aprónyomatványok.

Nem papír alapú dokumentumok: hanglemezek (bakelit és CD), magnókazetták (zenei, nyelvi), videokazetták, CD-ROM-ok, DVD-k, hangoskönyvek és diafilmek.

5.7 Példányszámok

Anyagi lehetőségeink általában az egypéldányos beszerzést teszik lehetővé, de amennyiben módunkban áll, igyekszünk több példányt beszerezni a kötelező szép- és szakirodalomból, valamint a népszerű szépirodalmi alkotások köréből.

Ajándékba elfogadunk minden olyan hasznosítható tartalmi értékkel bíró kiadványt, amely gyűjtőkörünkbe illik, és nekünk nincs meg vagy nem megfelelő példányszámban áll rendelkezésünkre.

5.8 A tájékozódás és beszerzés forrásai

A gyarapodás elsősorban vásárlással és ajándékozás útján történik. Beszerzés előtt a könyvtár elsődleges tájékozási forrása a könyvtárak állománygyarapítását segítő kiadvány (Új könyvek) és egyéb kiadói-terjesztői reklámanyagok és a különféle internetes források.

5.9 Megőrzési kötelezettség

Véglegesen megőrzendő dokumentumok: helytörténeti kiadványok, 1945 előtt megjelent művek.

6. Könyvtári egységek

6.1 Kölcsönözhető állomány

Felnőtt könyvtár

A szépirodalmi alkotások közül - a tartalmi kritériumokat figyelembe véve - válogatva gyűjtjük a magyar nyelven megjelenő műveket. A nyelvtanulás segítésére alkalmanként – fokozottan erősen válogatva – angol és német nyelvű kiadványokat.

Az ismeretterjesztő és szakirodalom területén válogatva gyűjtjük a következőket: tudománytörténet, könyvtártudomány, médiaismeret, -történet, filozófia, pszichológia, vallástudomány, -történet, szociológia, szociográfia, belpolitika, külpolitika, pedagógia, nevelés, közművelődés, néprajz, folklór, számítástechnika, természettudományok, mentálhigiéné, egészséges életmód, gyógyítás, háztartás, mezőgazdaság, művészettörténet, irodalomelmélet, magyar irodalomtörténet,

útkönyvek, honismeret, életrajz, magyar történelem. Erősen válogatjuk a következőket: ezoterika, közgazdaság, jog, műszaki tudományok, szervezés, marketing, nyelvtudomány, nyelvkönyvek, szótárak, egyes nemzetek irodalmának története, egyes országok történelme.

Gyermekkönyvtár

E részleg feladata a 14 éven aluli olvasók kiszolgálása, ezen belül az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, az iskolai oktató-nevelő munka segítése, valamint a gyermekolvasók szórakozási igényeinek kielégítése bőséges irodalom segítségével. A fent megfogalmazottak figyelembevételével alakítjuk a gyermekkönyvtár állományát:

A szépirodalmi alkotások közül válogatva gyűjtjük az óvodás és az általános iskolai korosztály számára befogadható, magyar nyelven megjelenő alkotásokat és erősen válogatva szerezzük be az egyes népek, nemzetek magyar nyelven megjelent alkotásait.

Az ismeretterjesztő irodalom köréből válogatva gyűjtjük az óvodai és általános iskolai korosztály információszerzéséhez, tanulásához, tudásszintjükhöz igazodó, és a középiskolai felkészülésükhöz kapcsolódó magyar nyelvű dokumentumokat.

6.2 Nem kölcsönözhető állományrészek: Különgyűjtemények, elkülönített könyvtári egységek

6.2.1 Olvasóterem

Kézikönyvtár

Az olvasóterem állománya az általános, közérdekű és az egyes tudomány- és ismeretágakhoz kapcsolódó alapinformációkhoz való hozzáférést biztosítja.

Ide kerülnek az értékesebb kiadványok, az egyes tudományágak legfontosabb tájékoztatói segédletei, válogatva az általános, életrajzi és szaklexikonok, enciklopédiák, tudományterületek bibliográfiái, összefoglaló művei, monográfiák, adattárak, határozók, atlaszok, képzőművészeti albumok, világnyelvek és a latin nyelv nagyszótárai, a magyar nyelv értelmező, etimológiai, helyesírási szótárai, a magyar és az egyetemes történelem legjelentősebb összefoglaló kiadványai.

Nagyon erősen válogatjuk a következőket: magyar nyelvű szépirodalmi gyűjteményes munkák (szöveggyűjtemények, ünnepek), jogszabálygyűjtemények (csak munkaügy), statisztikai évkönyvek (csak a KSH által kiadott Statisztikai évkönyv, Területi statisztikai évkönyv, Magyar népszámlálási adatok).

Audio-vizuális részleg

Audio-vizuális gyűjteményünk hagyományos hanglemezekből, magnókazettákból, diafilmekből, A-CD- kből, CD-ROM-okból, videokazettákból és DVD-kből áll. A hangzó anyag jelentős részét komolyzenei felvételek képezik, de megtalálhatók a keresettebb könnyűzenei, népzenei, irodalmi, nyelvi hanganyagok is. CD-ROM gyűjteményünk alakításánál legfontosabb szempontok a következők: a tanulás segítése, ismeretterjesztés, szórakozási igények kielégítése. A videofilmek és a DVD-k

vásárlásánál elsősorban a klasszikus és a tartalmi, esztétikai értékekkel bíró filmek közül válogatunk.

Könyvtárunk fizikai adottságaiból következően az audio-vizuális gyűjtemény egy helyen történő elhelyezése megoldhatatlan.

6.2.2 Segédkönyvtár

Itt helyezzük el a könyvtári szakirodalmat, a könyvtártudomány alapvető kézikönyveit, a módszertani kiadványokat, az állományalakító és feltáró munkához szükséges magyar nyelvű szakirodalmat, a könyvtári szabványokat. Ebben az állományrészben kaptak helyet a könyvtári és kézműves foglalkozásokhoz, egyéb könyvtári rendezvényekhez kapcsolódó szemléltető dokumentumok.

6.2.3 Folyóiratok

A megvásárolt periodikák jelentős részét egy éven belül kiselejtezzük, tartósan csak a könyvtári szaksajtó termékeit és a helyismereti vonatkozású időszaki kiadványok teljes körét őrizzük meg.

6.2.4 Gyermekrészleg kézikönyvtára

Nagyon erősen válogatva gyűjtjük az általános iskolai korosztály számára szükséges és befogadható információkat tartalmazó magyar nyelvű általános, néprajzi, irodalmi életrajzi és szaklexikonokat, enciklopédiákat, atlaszokat, a magyar nyelv értelmező és helyesírási szótárait, valamint a magyar történelem korszakainak összefoglaló kiadványait. Fokozottan erősen válogatjuk az egyetemes történelem összefoglaló műveit. Nagyon erősen válogatjuk a magyar nyelvű szépirodalmi gyűjteményes munkákat (szöveggyűjtemény, ünnepek).

6.2.5 Helyismereti gyűjtemény

E gyűjtemény célja a helytörténeti anyag megőrzése, és a kutatómunka támogatása. Gyűjtünk minden olyan dokumentumot, amely Enying város múltjáról, jelenéről és a város életében jelentős szerepet játszó személyekről információs értékkel bír.

Adott településen működő közkönyvtár felelős a településre vonatkozó információk összegyűjtéséért, feltárásáért, megőrzéséért és szolgáltatásáért. A helyismereti gyűjtőmunka a város és vonzáskörzetéhez tartozó települések, valamint Fejér megye életéhez, történetéhez köthető, a nyilvánosság számára megjelentetett információk, ill. dokumentumok gyűjtésére és a helyi alkotók műveire terjed ki. Egyes esetekben nem publikus anyagok is a helytörténeti gyűjtemény részét képezik. Ha a dokumentumnak csak egy része tartozik a gyűjtőkörbe, akkor az adott fejezet, tanulmány, rész stb. kerül másolatban a különgyűjteménybe. A helyismeret része a helytörténeti adatbázis, melynek építése folyamatos. Az online forrásokban megjelenő információk ott kerülnek feltárásra.

(A vonzáskörzethez tartozó települések: Lepsény, Mezőszentgyörgy, Polgárdi, Kisláng, Dég, Mezőszilas, Igar, Mezőkomárom és Szabadhídvég.)

Szépirodalom területén teljességre törekedve szerezzük be a megyei és a helyi antológiákat, a helyi szerzők alkotásait, - amelyeket az adott településen alkottak -,

függetlenül a tartalomtól, illetve a nem helyi szerzők, tartalmában a településekhez köthető alkotásait.

Ismeretterjesztő és szakirodalom esetében is teljességre törekedve gyűjtjük a következőket: monográfiák, bibliográfiák, konferenciaanyagok, adattárak, tanulmányok, újságcikkek, amelyek a városhoz és a vonzáskörzet településeihez köthetők. A Fejér megyével kapcsolatos dokumentumokból viszont erősen válogatunk.

Időszaki kiadványok esetében teljességre törekszünk a városban megjelenő (nem intézményi) újságok, folyóiratok (kivétel a hirdetési újságok) és a Fejér megyei, a járási statisztikai évkönyvek beszerzésekor.

Válogatva gyarapítjuk a következőket: a vonzáskörzet településein megjelenő helyi újságok, folyóiratok, az Enyingen működő intézmények kiadványai, különös tekintettel az üzemi, iskolai és kulturális kiadványokra.

Kartográfiai kiadványok közül Enying és a vonzáskörzethez tartozó települések közigazgatási, domborzati térképeit, atlaszait – függetlenül a kiadási évtől – beszerezzük.

Önkormányzati értesítők, jegyzőkönyvek, hatályos önkormányzati rendeletek, határozatok, a város kulturális életével foglalkozó beszámolók, tervek Enying vonatkozásában teljességgel a gyűjtemény részét képezik.

6.2.6 Kéziratok, szakdolgozatok

Teljességre törekedve gyűjtjük az Enyinggel kapcsolatos szakdolgozatokat, helyi szerzők, a város életében meghatározó szerepet játszó személyek visszaemlékezéseit.

6.2.7 Aprónyomtatványok

Teljességre törekedve gyűjtjük az enyingi könyvtár kiadványait, válogatva az enyingi intézmények által kiadott műveket.

Ugyancsak teljességre törekedve gyűjtjük a városképeket, illetve másolataikat, közintézmények, közterületek, képzőművészeti alkotások képeit, valamint a könyvtár életével kapcsolatos fotókat.

7. Állományapasztás

Az állományalakítás másik fontos mozzanata az állományapasztás, amire a következő esetekben kerül sor:

Tervszerű állományapasztás:

- rendszeres állománygondozás során a tartalmilag avultnak nyilvánított könyvek kivonása;
- ugyanazon mű korszerű kiadása jelenik meg;
- az évek óta nem kölcsönzött könyvek kivonása, használói igény hiánya miatt;
- duplumok indokolatlanul nagy száma;
- gyűjtőkör módosulása.

Kényszerű kiiktatás:

- elvesztett, megrongálódott, behajthatatlan dokumentumok selejtezése;
- elháríthatatlan esemény;
- bűncselekmény;
- pénzben megtérített követelés;
- megengedett hiány (elkallódott könyvek);
- normán felüli hiány.

Az apasztást rendszeresen (lehetőleg évente) kell végezni. A selejtezési jegyzőkönyvek dokumentumtípusonként és az apasztás okainak megfelelően csoportosítva készülnek.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A gyűjtőköri szabályzatot öt évenként felül kell vizsgálni és a szükséges módosításokat végre kell hajtani. A gyűjtőkörnek megfelelően időről-időre állományelemzést kell végezni.

Enying, 2015. 12. 16.

Rideg Iászlóné
könyvtárvezető